

Remiss Översyn av folkhögskolläraryxamen U2015/453/UC

Folkbildningsrådet anser

- att det förslag som utredningen lägger är otillräckligt, då det inte svarar upp mot kraven på folkhögskollärarna
- att folkhögskolläraryxamen tydligt ska utgå från statens folkbildningspolitiska mål och folkbildningspropositionens utgångspunkter avseende folkhögskolan som egen utbildningsform
- att folkhögskolläraryxamen ska finnas kvar, men omfatta 90 poäng på avancerad nivå
- att folkhögskolläraryxamen avseende nivå och omfattning ska utformas så att likvärdighet med annan läraryxamen uppnås
- att överbyggande kurser ska anordnas i anslutning till folkhögskolläraryxamen
- att folkhögskollärare ska kunna vidareutbilda sig inom Läraryxamen

Allmänt om utredningen

Folkbildningsrådet beklagar att utredningens direktiv inte möjliggjort mer genomgripande förslag till utveckling av folkhögskolläraryxamen.

Utredningen konstaterar att det ställs stora krav på folkhögskollärares kompetens i olika avseenden. Folkbildningsrådet delar den bilden. Samhällsutvecklingen, nya uppdrag och ökade behov hos deltagarna innebär stora utmaningar för folkhögskolan och dess pedagogiska personal.

Utredningen konstaterar också att utbildade gymnasielärare ibland är mer attraktiva vid anställning på folkhögskola.

I utredningen finns ett fokus på folkhögskolans allmänna kurs. Övrig kursverksamhet vid folkhögskolorna i form av profilerade kurser har dock ökat både i omfattning och variation. Den framtida folkhögskolläraryxamen behöver anpassas till mångfalden av kurser vid folkhögskolorna.

Folkbildningsrådet saknar förslag som möter de angivna utmaningarna. De förslag som utredningen lägger inskränker sig till en omformulering och utökning av lärandemålen i examensbeskrivningen. Trots denna utökning föreslås ingen förlängning eller nivåhöjning av utbildningen.

Folkbildningsrådet saknar också förslag som anknyter till den senaste folkbildningspropositionen.

Propositionen 2013/14:172 "Allas kunskap - allas bildning"

I propositionen anges ett särskilt mål för folkbildningspolitiken, syftet med statsbidraget ges ett tillägg om ökad mångfald och folkhögskolan som egen utbildningsform i utbildningssystemet ska ses över och tydliggöras.

Folkbildningsrådet anser att det nya folkbildningspolitiska målet samt ett tydliggörande av folkhögskolan som egen utbildningsform får konsekvenser för lärarutbildningen. Propositionen stärker betydelsen av en särskild folkhögskolläraryxamen, men också vikten av att folkhögskolans lärarutbildning har en omfattning och nivå som är jämförbar med annan lärarutbildning.

Jämförbarhet med annan lärarutbildning

Folkbildningsrådet ställde sig i huvudsak positivt till Lärarkommitténs förslag att integrera folkhögskolläraryxamen i ämneslärarutbildningen, förutsatt att folkbildningsprofilen kunde vara tydlig och antagningskraven flexibla.

Efter att man i propositionen 2010 lyfte ut folkhögskolläraryxamen har skillnaden mellan denna och den ordinarie lärarutbildningen förstärkts. Legitimationskravet för den ordinarie skolan, inklusive komvux, har också inneburit att förutsättningarna blivit mer olika för lärarna i de skilda utbildningsformerna.

För en ökad likvärdighet anser Folkbildningsrådet att folkhögskolläraryxamen ska utgöra 90 högskolepoäng och bygga på en grundläggande högskoleutbildning. Antagningskraven ska vara breda och svara mot folkhögskolornas skiftande behov av ämnesteoritiskt, konstnärligt eller yrkesinriktat utbildade lärare.

Folkhögskolläraryxamen bör också ge grund för forskarutbildning, för studerande som saknar sådan grund i sin tidigare utbildning.

Överbryggande kurser

Folkhögskolan kommer också i fortsättningen att rekrytera lärare med olika bakgrund avseende ämneskompetens och pedagogisk utbildning. Det är därför viktigt att det finns överbyggande utbildning att tillgå. Folkhögskolläraryxamen bör svara för poänggivande kurser inriktade på folkhögskolans pedagogik som kompletterar annan lärarutbildning. Om möjligt ska dessa kurser kunna leda till folkhögskolläraryxamen.

Överbryggande kurser ska vara en del av fakultetens utbud. Idag erbjuds kursen Folkhögskolans idé och pedagogik (7,5 poäng) som samlat ett femtiotal deltagare per år, huvudsakligen personer med annan lärarutbildning. Den anordnas som uppdragsutbildning och finansieras av folkhögskolorna. Folkbildningsrådet anser att pedagogisk utbildning utifrån folkhögskolornas behov ska vara avgiftsfri.

Det ska också vara möjligt för personer med folkhögskolläraryxamen att tillgodoräkna sig denna i en ämnesläraryxamen genom att överbyggande kurser anordnas inom den ordinarie lärarutbildningen.

Lärandemålen

När det gäller de föreslagna och utökade lärandemålen tillstyrker Folkbildningsrådet i huvudsak förändringarna, förutsatt att utbildningen utökas till 90 poäng.

Några kommentarer till förslagen:

Kunskap och förståelse

Första målet bör handla om kunskap om folkbildningsforskning (ej folkbildningens vetenskapliga grund).

Femte målet ska handla om deltagares lärande (ej elevers).

Färdighet och förmåga

Särskilt det andra målet har getts en mer individualistisk prägel på bekostnad av samarbete, lagarbete och kommunikation. Folkbildningsrådet föredrar att den nuvarande formuleringen behålls inklusive praktiskt-estetiska uttrycksmedel.

Det tredje målet (digitala verktyg) bör utvidgas till ”förmåga att använda internet och digitala lärverktyg i den pedagogiska verksamheten”.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Det nya målet tillstyrks. Det är bra formulerat och tar upp frågor som demokrati, jämställdhet och mångfald.

Kompetensutveckling och Lärarlyft

Folkhögskollärarnas möjlighet till kompetensutveckling måste stärkas. Det kan gälla specialpedagogik, digitala utveckling, metodik för nya målgrupper, ämnesmässig breddning och fördjupning eller överbyggande kurser som nämnts ovan.

En del fortbildning kan vara skräddarsydd för folkhögskolan medan annan utbildning kan genomföras tillsammans med andra lärargrupper, inte minst inom vuxenutbildningen.

Folkbildningsrådet har framhållit att folkhögskollärarna bör få del av samhällets satsning på andra lärarkategorier. Lärarlyftet bör därför också omfatta också folkhögskolans lärare.

Med vänlig hälsning

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare